

**Zápis z druhého okrúhleho stola
k Systémovému modelu tvorby kurikulárnych dokumentov
vrátane procesu ich periodickej inovácie**

Dátum a čas konania: 18. február 2020, 10:00 – 12:00

Miesto konania: Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava (zasadacia miestnosť na prízemí)

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program:

1. Otvorenie a privítanie
Ludovít Hajduk, riaditeľ, Štátny pedagogický ústav
2. Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie (hlavné tézy)
Anna Butašová, Štátny pedagogický ústav
3. Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie z aspektu výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním
Iris Domancová, Štátny pedagogický ústav
4. Diskusia
5. Záver

Stručný priebeh:

1. Otvorenie a privítanie

Ludovít Hajduk, riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu otvoril okrúhly stôl k Systémovému modelu tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie (ďalej i Systémový model) a privítal prítomných zástupcov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, zástupcov a členov stavovských organizácií, asociácií, predmetových komisií ako i výskumno-vývojových zamestnancov Štátneho pedagogického ústavu. Riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu predstavil program okrúhleho stola. Prítomní boli informovaní, že schválením návrhu Systémového modelu tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie ministerkou školstva, vedy, výskumu a športu SR začal Štátny pedagogický (ďalej i ŠPÚ) ústav od roku 2019 realizovať aktivity v súlade s predmetným schváleným návrhom, pričom aktivity sú plánované do roku 2025. Hlavným cieľom Systémového modelu je upraviť kurikulárne dokumenty s komplexným vymedzením koncepcie, cieľov, obsahu a rozsahu vzdelávania v intenciách aktuálnych spoločenských potrieb. Rok 2019 bol prioritne zameraný na analytickú činnosť a v roku 2020 sa ŠPÚ zameria na nastavenie konkrétnych výskumných nástrojov.

2. Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie (hlavné tézy)

Anna Butašová (Štátny pedagogický ústav) oboznámila prítomných o úlohe Štátneho pedagogického ústavu, ktorá bola zaradená do Plánu hlavných úloh v roku 2019 a pokračuje v roku 2020 s ukončením v roku 2025 pod názvom Systémový model tvorby kurikulárnych

dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie. Zároveň uviedla kľúčové dokumenty, na základe ktorých sa začalo uvažovať o možných zmenách v súčasných kurikulumoch a to *Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania – Kvalitné a dostupné vzdelanie pre Slovensko 2018 – 2027* (dokument MŠVVaŠ SR), *Implementačný plán Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania* (dokument MŠVVaŠ SR) a *Agenda 2030*, ktorá upozorňuje na možnosti udržateľného rozvoja v školstve. Agenda 2030 je najkomplexnejší súbor globálnych priorít pre zabezpečenie udržateľného rozvoja, preklad dokumentu je dostupný na webovom sídle ŠPÚ. Návrh Systémového modelu bol schválený ministerkou školstva, vedy, výskumu a športu SR dňa 26. marca 2018. Zároveň poukázala na to, že zmeny obsahu musia byť reflektované cez Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – Európsky referenčný rámec (Úradný vestník EU máj 2018) s ich plnou charakteristikou a poukázala na potrebu používania správnej terminológie.

Vo svojej prezentácii sa Anna Butašová zamerala na predstavenie cieľov a jednotlivých etáp úlohy. Prvá etapa je venovaná analýze štátnych vzdelávacích programov a jeho súčastí: rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov jednotlivých vyučovacích predmetov (2019 – 2023). V druhej etape sa bude ŠPÚ venovať úprave kurikulumných dokumentov (2024 – 2025). Výsledkom úlohy budú upravené kurikulumné dokumenty:

- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie,
- Štátny vzdelávací program pre primárne vzdelávanie,
- Štátny vzdelávací program pre nižšie stredné vzdelávanie,
- Štátny vzdelávací program pre vyššie stredné vzdelávanie,
- Štátny vzdelávací program pre jazykové školy,
- Štátny vzdelávací program pre základné umelecké školy.

Pripravovaná revízia predpokladá vytvoriť moderné kurikulum, ktoré reaguje na nové spoločenské potreby a globálne zmeny, nerovnosť sociálnej situácie žiakov, na nedostatočnú všeobecnú kultúru žiakov (dopad na gramotnosti), na najnovšie vedecké postupy pri sprístupňovaní obsahu, nedostatočnú väzbu učiteľ – rodič – žiak, nedostatočné komunikačné a sociálne zručnosti žiakov, medzinárodné a národné merania.

Prítomní boli informovaní, že v roku 2019 bol v ŠPÚ vytvorený inventár schválenej kurikulumných dokumentov od roku 2008 po súčasnosť. Na základe analýz štátnych vzdelávacích programov, rámcových učebných plánov a analýz domácich a zahraničných výskumov od roku 2008 po súčasnosť bola pripravená SWOT analýza (silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia) v kontexte štátnych vzdelávacích programov a rámcových učebných plánov. Následne Anna Butašová predstavila inventár schválených kurikulumných dokumentov. Ukážka prehľadu bola prítomným poskytnutá v printovej podobe. Dokument ŠPÚ Systémový model tvorby kurikulumných dokumentov, ktorého súčasťou bude inventár kurikulumných dokumentov a terminologický slovník a ďalšie výstupy úlohy budú priebežne dostupné na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu.

3. Systémový model tvorby kurikulumných dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie z aspektu výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním

Iris Domancová (Štátny pedagogický ústav) informovala prítomných o Systémovom modeli tvorby kurikulumných dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie z aspektu

výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním. Vo svojej prezentácii uviedla, že deti a žiaci so zdravotným znevýhodnením a žiaci so všeobecným intelektovým nadaním sa v zmysle § 94 ods. 2 a § 103 ods. 5 školského zákona vzdelávajú podľa vzdelávacích programov pre konkrétne zdravotné znevýhodnenie alebo príslušné nadanie. Tieto vzdelávacie programy vymedzujú špecifiká výchovy a vzdelávania a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť v školách, kde sú deti a žiaci vzdelávaní. Jednotlivé vzdelávacie programy obsahujú tie isté vzdelávacie oblasti ako štátne vzdelávacie programy, avšak obsah a ciele vzdelávania príslušných vzdelávacích oblastí sú prispôbené stupňu a charakteru zdravotného znevýhodnenia dieťaťa alebo žiaka. Plnenie obsahového a výkonového štandardu je ovplyvnené stupňom a charakterom zdravotného znevýhodnenia a z toho vyplývajúcich individuálnych schopností a možností dieťaťa/žiaka. Pri vzdelávaní detí a žiakov s mentálnym postihnutím, detí a žiakov s autizmom a ďalšími PVP, detí a žiakov s hluchoslepotou sa nepostupuje podľa obsahového a výkonového štandardu, ale majú určený obsah vzdelávania a špecifické ciele vzdelávania. Následne Iris Domancová detailne uviedla informácie o:

- kurikulárnych dokumentoch pre deti so zdravotným znevýhodnením pre predprimárne vzdelávanie, t. j. celkovo 9 vzdelávacích programov, čo predstavuje 63 vzdelávacích oblastí a 17 špecifických foriem denných činností;
- kurikulárnych dokumentoch pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie, t. j. celkovo 16 vzdelávacích programov, čo predstavuje 47 vzdelávacích oblastí, 18 špecifických vyučovacích predmetov pre primárne vzdelávanie, 15 špecifických vyučovacích predmetov pre nižšie stredné vzdelávanie, 151 vyučovacích predmetov, 42 rámcových učebných plánov;
- kurikulárnych dokumentoch pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním pre stredné školy, t. j. celkovo 5 vzdelávacích programov, čo predstavuje 6 vzdelávacích oblastí, 7 špecifických vyučovacích predmetov, 12 rámcových učebných plánov;
- kurikulárnych dokumentoch pre žiakov s mentálnym postihnutím/praktická škola/odborné učilište, t.j. 12 vzdelávacích programov, čo predstavuje 130 vzdelávacích oblastí, 6 vyučovacích predmetov pre prípravný ročník, 149 vyučovacích predmetov, 10 rámcových učebných plánov;
- kurikulárnych dokumentoch pre základnú umeleckú školu (Vzdelávací program pre základnú umeleckú školu pre žiakov so zrakovým postihnutím (hudobný odbor), rámcový učebný plán pre základnú umeleckú školu pre žiakov so zrakovým postihnutím – hudobný odbor, Braillov notopis pre žiakov so zrakovým postihnutím).

V závere prezentácie sa Iris Domancová zamerala na aspekty, ktoré je potrebné zabezpečiť a prínos úlohy Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich inovácie so zreteľom na deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním.

4. Diskusia

V rámci diskusie sa prítomní venovali nasledovným bodom v prepojení na Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie a odznené prezentácie.

- Mária Rychnavská (Metodicko-pedagogické centrum) upriamila pozornosť na Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení. Zaujímala sa o úlohy pre Metodicko-pedagogické centrum vyplývajúce zo schváleného návrhu Systémového modelu.
- Dušan Kozovský (rodič) uviedol, že je veľmi dôležité systematicky pripravovať žiakov na efektívnu prácu s informáciami a túto skutočnosť je potrebné reflektovať i pri inovácii kurikul jednotlivých vyučovacích predmetov na všetkých stupňoch vzdelávania. Rovnako dôležité sú v tomto smere i medzipredmetové vzťahy. Poukázal na dôležitosť systémového a celostného princípu, aby žiaci dokázali preniknúť a lepšie pochopiť, či vytvoriť si vlastný názor na mnohé aspekty spoločensko-sociálno-kultúrno-ekonomického a iného diania, a to ako v národnom tak aj v medzinárodnom kontexte. Zároveň sa venoval problematike výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov so zdravotným postihnutím. Uviedol, že nesmieme zabúdať ani na posilnenie školských asistentov, či špeciálnych pedagógov, vyčleniť k tomu adekvátne finančné prostriedky, pretože keď tieto veci podceníme, tak ohrozujeme tým zdravý komplexný rozvoj detí.
- Miroslava Robinson (Asociácia neštatných zariadení špeciálno-pedagogického poradenstva) ocenila opodstatnenosť úlohy Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie a zdôraznila potrebu úzkej spolupráce jednotlivých priamo riadených organizácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a to Štátneho pedagogického ústavu, Metodicko-pedagogického centra, Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. Zároveň poukázala na existenciu rôznych odborných pracovných skupín, ktorých práca a výstupy môžu byť využité.
- Eva Čunderlíková (Asociácia učiteľov hudby na Slovensku) požiadala o kompletizáciu informácií a dokumentov týkajúcich sa základných umeleckých škôl a ich zverejnenie na webovom sídle Štátneho pedagogického ústavu, nakoľko výsledky experimentálne overených učebných osnov v danej oblasti nie sú zverejnené. Uviedla, že v jej oblasti za posledné roky vidí iba dve zásadné veci, ktoré sa premietli do štátneho vzdelávacieho programu – zavedenie nového študijného zamerania v HO ZUŠ Hudba a počítač a zriadenie piateho odboru ZUŠ Odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby. Je to chvályhodné, ale o náplni jednotlivých predmetov, o obsahu či metódach výučby v týchto, ale i iných, tradičných predmetoch sa nedozvieme nič, pokiaľ si ich autori nešíria sami. Na stránke ŠPÚ visia dodnes iba učebné osnovy ZUŠ z rokov 1995 – 1997, novšie sú iba v predmetoch, ktoré boli zavedené neskôr, i to nie všetky. Zároveň uviedla, že je pripravená pomôcť pri kontaktoch na autorov a realizátorov experimentálnych overovaní vo svojej oblasti (hudobná výchova v základných školách, školy s rozšíreným vyučovaním hudobnej výchovy a základné umelecké školy). Informovala, že sa podieľala na

experimentálnom overovaní v gescii ŠPÚ, ktorý bol ukončený a schválený MŠVVaŠ SR v roku 2008. V prípade potreby môže potrebné dokumenty týkajúce sa predmetného experimentálneho overovania poskytnúť.

- Igor Gallus (Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR) uviedol, že tvorba a revízia štátnych vzdelávacích programov je v gescii Štátneho pedagogického ústavu (všeobecné vzdelávanie) a Štátneho inštitútu odborného vzdelávania (odborné vzdelávanie), Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR navrhnuté kurikulárne dokumenty schvaľuje. Zdôraznil potrebu dôkladnej analýzy štátnych vzdelávacích programov a zachovania kontinuity. Doteraz neboli žiadne výhrady, ktoré by sa týkali štátneho vzdelávacieho programu pre gymnáziá. Pripomienky je potrebné vždy adresovať konkrétne a nie vo všeobecnej rovine. Zároveň uviedol, že proces prípravy legislatívy má presne stanovený proces.
- Jarmila Kmeťová (Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) upozornila na kritickú situáciu v počte prihlásených na vysokoškolské štúdium v študijnom odbore učiteľstvo akademických predmetov v študijných programoch fyzika, chémia, matematika. Poukázala na potrebu zamerať sa na otázku kvalitnej postgraduálnej prípravy, na jednej strane sú vysoké školy tlačené do zabezpečenia kvalitného vzdelávania a na druhej strane zákon dáva priestor na rozširujúce štúdium i iným inštitúciám ako vysoké školy. V danej veci bol prezidentke SR písaný otvorený list. Taktiež poukázala na absenciu cvičných učiteľov a potrebu zabezpečenia kvalitnej pedagogickej praxe pre študentov vysokých škôl.
- Ľubomír Held (Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave) uvítal úlohu Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie. Dal do pozornosti dokument *Koncepcia prírodovedného kurikula pre základnú školu 2020*, ktorý by mohol byť pre Štátny pedagogický ústav východiskovým materiálom. Zdôraznil potrebu používania správnej terminológie, ktorá by mala byť zrozumiteľná pre všetkých zainteresovaných, terminológia nemá predstavovať len preklad z cudzieho jazyka do slovenského, ale má reflektovať slovenský vzdelávací systém.
- Dušan Šveda (Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) uviedol, že sú pripravení prevziať plnú zodpovednosť za ďalšie vzdelávanie učiteľov. Poukázal na súčasné trendy ako napríklad Priemysel 4.0, matematické vzdelávanie.
- Ivana Pichaničová (Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania) potvrdila, že radi budú spolupracovať so Štátnym pedagogickým ústavom. Vyjadrila, že po ukončení úlohy Systémový model tvorby kurikulárnych dokumentov v roku 2025 môže byť samotný dokument už neaktuálny a nepoužiteľný. Z ich strany sú nejaké výhrady smerom k tvorbe štátnych vzdelávacích programov. Informovala sa, do akej miery bude forma zjednotená.
- Anna Butašová (Štátny pedagogický ústav) zdôraznila potrebu realizácie seriózných výskumov, aby v kurikulárnych dokumentoch mohla byť uskutočnená akákoľvek zmena. Pri tvorbe kurikulárnych dokumentov a ich inováciách je potrebné reflektovať výsledky výskumov. V roku 2020 sa pripravuje metodológia výskumu vrátane výskumných nástrojov – celoplošný výskum bude zameraný na rámcové učebné plány a ich prípadnú modifikáciu s cieľom podpory dvojúrovňového modelu

vzdelávacích programov. Výskumným nástrojom bude dotazník pre primárne, nižšie stredné a vyššie stredné vzdelávanie.

- Milena Lipnická (Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) poukázala na realizované výskumy na vysokých školách, ktoré majú relevantné výstupy k diskutovanej problematike. Vyjadrila potrebu zamerať sa na potenciál žiaka.
- Zlata Dudová (Gymnázium Jána Adama Raymana, Prešov) vyjadrila sa za potrebu rozvoja občianskej kompetencie, osobnostnej a sociálnej kompetencie a realizovanie zmeny zdola v rámci Systémového modelu.
- Augustín Šutta (Gymnázium Ivana Horvátha, Bratislava, dôchodca) uviedol, že predstavovaným modelom sa pristupuje ku zmenám v školstve koncepcne a uvážene, jeho východiská aj zvolené postupy sú adekvátne. Umožňujú totiž aj primeraný odstup, ktorý je nevyhnutný pre správne pochopenie skutočného stavu a potrieb. Prizývanie ku spoluúčasti na koncipovaní zmien praktikov, za ktorými sú výsledky, je zásadná podmienka budúceho dobrého výsledku – nie jedného či dvoch praktikov, ale mnohých, ktorí si dokážu medzi sebou vydiskutovať spoločné stanoviská. Je nepochopiteľná neuváženosť nedoceňovanie pedagogických skúseností, pretože sa nehodia ku predkladaným koncepciám. Tie často forsírujú ľudia, ktorí učili v najlepšom prípade tri roky, alebo iba sami chodili kedysi do školy. Pejoratívne označovanie našej školy ako nemeniacej sa od Márie Terézie je jednak nepravdivé, a tiež nespravodlivo dehonestujúce voči škole, ktorá dala napríklad Heyerovského, Seiferta, Lorenza, Lenarda, Schrödingera a mnohých iných. Podľa jeho názoru myšlienka, že potrebujeme kompetencie namiesto vedomostí, je tiež diskutabilná napriek internetu a umelej inteligencii. Vedomosti, ktoré sú pochopené a v škole každým skúšané a vyskúšané na úlohách vyžadujúcich postreh a kritické myslenie, prípadne na laboratórnych prácach či dokonca priamo vo výrobe alebo cudzojazyčnej konverzácii, budú určite potrebné aj v ďalšom tisícročí. Vyjadril nesúhlas, že doterajšia výučba bola založená len alebo zväčša na memorovaní a opakovaní poučiek a vzorcov. Poukázal na skutočnosť, že v matematickej olympiáde, či už v stredoeurópskej alebo medzinárodnej, sme dosiahli lepšie výsledky ako Česko, Švajčiarsko či Rakúsko. Pred Slovenskom sa však umiestnilo Poľsko aj Maďarsko. Podobne je to v európskej a medzinárodnej fyzikálnej olympiáde. V týchto olympiádach viditeľne zaostávajú napríklad škandinávске krajiny. Naopak nedostižné sú na tom Čína, Južná a Severná Kórea, Thajsko, Rusko a aj USA. Bolo by prínosné komplexne sa zamerať i na tieto vzdelávacie systémy.
- Kamil Nemčík (Predmetová komisia pre náboženskú výchovu/náboženstvo pri ŠPÚ) taktiež zdôraznil potrebu spolupráce s učiteľmi v rámci procesu riešenia úlohy Systémový model, na zmenu zdola a zameranie sa na žiaka, ktorý by mal byť v centre pozornosti. Poukázal na viacero tém a to nevyhnutnosť reflektovania cieľových požiadaviek na maturitnú skúšku v štátnom vzdelávacom programe, prípravu kvalitných testov na maturitnú skúšku, odchod absolventov stredných škôl na vysokoškolské štúdium do zahraničia.

5. Záver

Anna Butašová informovala prítomných, že ŠPÚ počas realizácie činností a úloh týkajúcich sa Systémového modelu tvorby kurikulárnych dokumentov vrátane procesu ich periodickej inovácie plánuje pokračovať v stretnutiach odborníkov. Následne ukončila okrúhly stôl a poďakovala všetkým prítomným za ich aktívnu účasť.

Bratislava 24. 2. 2020

Zapísala: Denisa Ďuranová

Overila: Anna Butašová